

Josep Carles Romaguera

Michael Haneke s'erigi, definitivament, al llarg de l'any passat, en una de les figures més importants i transcendents dins el panorama cinematogràfic mundial, gràcies a l'estrena de les seves dues últimes, i magnífiques, pel·lícules: *Código desconocido* i *La pianista*. El cineasta alemany ha confirmat, per una banda, les expectatives que va despertar en el públic quan va estrenar *Funny games*, però, per altra, ha vist com se li penjava l'etiqueta de director provocador, que busca imatges impactants i que, segons alguns, tan sols tracten de cridar l'atenció. Una sèrie de judicis i de valoracions que poden resultar lògics, però també reduccionistes i superficials, ja que penso que Haneke, efectivament un cineasta provocador, no esdevé un cineasta gratuït, que utilitzi situacions violentes i desagradables, en alguns casos portades fins el límit d'allò suportable, amb l'únic objectiu de fer-ne espectacle. La provocació del director de *71 fragmentos de una cronología del azar* resulta feridora, no tan sols a nivell emocional, sinó, sobretot, a nivell psicològic, perquè l'obra de Haneke apunta directament a la consciència de l'espectador, qui no en superarà mai les seqüeles.

Tal vegada sigui *Código desconocido*, a diferència de *La pianista* o *Funny games*, la pel·lícula en què el director alemany afronta els temes des d'una perspectiva més suggerent, però, en definitiva, igual de contundent i impactant, pel que es refereix a la visió de la societat que ens preten posar de manifest. L'inici de la pel·lícula resulta prou significatiu, en aquest sentit. A la pantalla, apareix una nena sordmuda, que pertany a l'escola de música on treballa un dels personatges del film, i que realitza una sèrie de gestos que els seus companys, també sordmuts, no aconsegueixen desxifrar. L'escena esdevé, al cap i a la fi, una concisa, però efectiva i demolidora, metàfora de la societat contemporània occidental, en la qual predomina la incomunicació, en què cada un dels seus habitants sembla usar un codi personal i distint al de la resta.

A continuació, ens traslладem als carrers de París, on coneixerem, a través d'un meravellós i mesurat pla seqüència, alguns dels protagonistes de la pel·lícula, dels quals Haneke ens oferirà comptades dosis d'informació, ja que *Código desconocido*, parteix, com indica un explícit subtítol a l'inici, del relat incomplet de diversos viatges, protagonitzats per distints personatges que en algun instant, per atzar, es creuen. Així doncs, seguirem Anne, una dona que aspira a triomfar com a actriu de cinema, Georges, el seu marit i reporter de guerra que passa llargues temporades a Kosovo, Jean, el germà menor de Georges, qui no vol seguir treballant la granja familiar, tal i com desitja el seu pare, Maria, una immigrant romanesa que mendica pels carrers de la capital francesa i envia els diners que recull a la seva família, i Amadou, un jove d'origen africà que treballa com a professor a l'escola de música per a nens sordmuts.

El conjunt de les històries permetrà Haneke realitzar una contundent i ferotge crítica a la societat actual, posant en evidència que, en el nostre comportament diari, s'hi amaguen actituds intolerants i xenòfobes. A l'esmentat pla seqüència, Jean llença un paper de manera despectiva a les mans de Maria, que demana almoïna, la qual cosa provoca la reacció aïrada d'Amadou, qui li reprimina el fet. Tot acaba en una dis-

puta al carrer i amb la intervenció de la policia, que deixa marxar Jean, arresta Amadou i comprova la situació il·legal de Marie, que serà, posteriorment, deportada. És aquesta tan sols una situació, la primera, de les moltes que al llarg de la pel·lícula serviran Haneke per descobrir-nos que el concepte de civilització, avui dia, està lluny de ser assolit per part de l'home.

Código desconocido esdevé una visió desoladora, pessimista, que ens demostra, mitjançant un paral·lelisme esgarrifós, que les distàncies entre la guerra dels Balcans i la societat occidental són, tan sols, geogràfiques. Mentre en un lloc es desenvolupa una guerra, amb milers de víctimes innocents, coneguda pels mitjans de comunicació, en l'altra, ja sigui París, Londres o Nova York, éssers anònims tracten de sobreviure a la misèria, el racisme i la incomunicació. En definitiva, ambdues situacions són el producte de la imperícia dels homes, de la seva incapacitat per fer front als mateixos problemes de sempre. Coherent i exemplar resulta el desenllaç de la pel·lícula, que no revelarà aquí, però que posa en evidència la manca d'enteniment entre els homes i l'estat primitiu de la nostra societat, alhora, que sembla proposar, com a solució, començar pel principi, ja que no sembla que encara estiguem preparats per l'ús del llenguatge natural humà. ■

